

Șantierele experimentale de la Checea-Jimbolia și Luciu-Giurgeni urmau a fi coordonate de către un Comandament al Unităților Militare de Producție aflat în subordinea DGSM (astfel, unitățile exterioare ale DGSM se împărțeau în DRDM-uri și Comandamente Zonale ale Unităților de Producție). La rândul său, nou-înființata structură urma să-și organizeze comandamente zonale și unități militare în raport cu volumul și amploarea lucrărilor ce trebuiau executate. HCM-ul prevedea că pentru aceste lucrări de desecare costurile trebuiau să nu depășească costurile lucrărilor executate în mod obișnuit. Pe scurt, pentru un ostaș constructor care presta muncă pe aceste șantiere de desecări, DGSM-ului îi fuseseră alocați de la bugetul statului 20 de lei/zi cu condiția ca lucrătorul/militarul să-și îndeplinească norma de producție de 2,5 m.c. terasamente pe zi (inclusiv lucrările pregătitoare și de finisaj).

Comandamentul Unităților Militare de Producție din DGSM urma să efectueze aceste lucrări până la sfârșitul anului 1958, fiindu-i alocați un număr de 7.050 de tineri din surplusul de contingent.

Experimentul inițiat prin HCM nr. 1142/1958 a fost un succes! Ameliorarea unor însemnate suprafețe agricole prin utilizarea „forței de muncă organizate” (titulatură pe care o regăsim în documentele oficiale clasificate pentru a desemna munca prestată de militarii constructori) a condus la extinderea pe scară largă a acestor șantiere.

Prin adoptarea Hotărârii nr. 389 din 30 martie 1959, Consiliul de Miniștri a statuat înființarea unităților militare de producție constituite din tineri surplus de contingent cu scopul de a executa lucrări de hidroameliorații. Asemeni prevederilor HCM nr. 1142/1958, unitățile militare de producție au fost plasate în subordinea unor comandamente zonale aflate sub coordonarea DGSM (nu s-a prevăzut înființarea unui comandament central, ci a unor comandamente zonale/locale). Totodată, noua hotărâre stabilea că echipamentul militarilor în termen din unitățile de producție avea să fie de culoare kaki, fiind confecționat din materialul și după croiala prevăzută în normele în vigoare ale Forțelor Armate (vechile uniforme de culoare gris-fer ale DGSM urmau a fi folosite până la epuizare și apoi scoase din uz).

HCM nr. 389/1959 este însoțită și de o „documentație” care cuprinde avizele și punctele de vedere ale unor instituții implicate în folosirea forței de muncă organizate. Hotărârea fusese inițiată de către Secretariatul General al Consiliului de Miniștri prin

consilierul referent – general-locotenentul Nicolae N. Muică (n. 11 dec. 1912, mun. Alba Iulia, jud. Alba – d. 1994).

La data de 10 martie 1959, generalul Muică a întocmit Raportul secret cu nr. P.S. 0337 care constituie în fapt expunerea de motive a HCM nr. 389/1959. Documentul dă dovadă de un cinism specific statelor totalitare prin aceea că propune Consiliului de Miniștri să adopte proiectul de HCM care stabilea încorporarea a circa 40.000 de tineri rămași în civilie în urma reducerii efectivelor Forțelor Armate și care urmau să rămână anual neîncorporați. Muică propunea includerea acestor tineri în categoria surplusului de contingent și trimiterea lor la muncă în proaspăt înființatele unități militare de producție. Statul comunist din acea vreme, puternic militarizat prin ocuparea de demnități publice de către militari, nu concepea ca un număr atât de mare de tineri să rămână în afara producției invocând motive puerile precum invidia dintre militarii din categoriile I și a II-a (instruiți și neinstruiți) sau de venalitate a funcționarilor din administrația de stat. După ce ani de zile statul s-a folosit de mâna de lucru extrem de ieftină a ostașilor constructori, tot acest stat se dispensa cu greu de obiceiul de a apela la surplusul de contingent ori de câte ori nevoile economice o cereau:

În urma reducerii efectivelor Forțelor Armate vor rămâne anual neîncorporați în unitățile și formațiunile Ministerului Forțelor Armate, sau ale Ministerului Afacerilor Interne, un număr de circa 40.000 tineri, care ar putea să constituie surplusul de contingent. Rămânerea în fiecare an în surplusul de contingent a 40.000 tineri exercită o influență negativă atât asupra calității rezervei acestora, care rezervă în loc să sporească an de an cu efective instruite, primește anual câte 40.000 oameni neinstruiți. De asemenea, existența anual a celor 40.000 în surplusul de contingent constituie chiar și o sursă de corupere a organelor administrației de stat (civile și militare) chemate să efectueze selecționarea tinerilor ce urmează a se încorpora în Forțele Armate. Pentru efectivele aprobate să fie folosite în hidroameliorații propunem a se organiza pentru anul 1959 în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii unități militare de producție în care urmează a se încorpora tinerii rămași în surplusul de contingent. Tinerilor ce se încorporează pentru UM de producție li se asigură pregătirea militară și politică după programul Direcției Generale a Serviciului Muncii.

Serviciul militar la arma construcții

Decretul nr. 3 din 10 ianuarie 1951 pentru reglementarea serviciului militar stabilea la articolul 5 că durata serviciului militar activ este de 2 ani pentru soldații și

sergenții în termen din Forțele Armate de uscat și de 3 ani, pentru cei din trupele de artilerie și blindate.

Tinerii care efectuau serviciul militar în unitățile de muncă nu erau menționați în conținutul Decretului 3/1951 pentru reglementarea serviciului militar. În martie 1952, prin Decretul nr. 56 privind modificarea articolului 5 din Decretul nr. 3/10 ianuarie 1951 pentru reglementarea Serviciului militar, durata serviciului militar pentru tinerii prisos de contingent care efectuau serviciul militar în unitățile de muncă era stabilită la 3 ani. În expunerea de motive care însoțea Decretul nr. 56/1952, ministrul Forțelor Armate, generalul de armată Emil Bodnăraș (inițiatorul proiectului), spunea:

În prezent Ministerul Forțelor Armate are prevăzut în plan, executarea unor lucrări de construcții militare ce necesită mână de lucru și timp îndelungat. Mâna de lucru – în efectuarea acestor lucrări – se realizează prin folosirea surplusului de contingent timp de 2 ani, socotiți ca durata stagiului militar. Având în vedere că cu efectivele actuale și cu durata de 2 ani nu se pot îndeplini prevederile planului, propunem ca durata de folosire a surplusului de contingent în unitățile de muncă, să fie majorate de la 2 la 3 ani.

Trei ani mai târziu, Decretul nr. 508 din 19 noiembrie 1955 privind modificarea articolului 5 al Decretului nr. 3 din 10 ianuarie 1951 referitor la reglementarea serviciului militar activ din Forțele Armate ale RPR, preciza faptul că durata serviciului militar activ pentru ostașii din unitățile de lucru este de 2 ani de zile.

Totodată, prin Decretul nr. 468/1957 pentru reglementarea îndeplinirii serviciului militar se spunea că soldații și sergenții (subofițerii) de rezervă se împărțeau în două categorii: categoria I instruiți și categoria a II-a neinstruiți. La lăsarea la vatră, recruții din surplusul de contingent erau trecuți în rezervă la categoria a II-a – adică militari neinstruiți! Această împărțire pe categorii a militarilor care satisfăceau serviciul militar exista încă din 1950, însă prin publicarea acestui act normativ în *Buletinul Oficial al MAN a RPR* s-a consfințit în mod oficial o stare de fapt.

Viața cotidiană la „diribau”

„Bătăliile” ostașilor constructori se duceau pe frontul șantierelor din economia RPR sau în industria minieră, armele lor fiind lopețile și târnăcoapele.

Culoarea uniformei din arma construcției fusese stabilită încă de la înființarea Serviciului Muncii la gris-fer și era fabricată din același material/textură ca și în cazul

celorlalte arme din Forțele Armate ale RPR. Uniforma era asemănătoare cu cea a militarilor din Armata Guomindangului condusă de liderul naționalist chinez Chiang Kai-sek – de aici și denumirea generică ce le fusese atribuită soldaților din Serviciul Muncii de „Chiangkaișiști” (o altă cauză care a stat la atribuirea acestei porecle militarilor constructori era și aceea că armata lui Chiang Kai-sek fusese dușmanul ideologic și militar al Armatei Roșii în conflictul fratricid din China anilor '30-'40; cei din surplusul de contingent erau catalogați ca fiind potențiali dușmani ideologici ai regimului democrat-popular). În termeni populari/argotici ostășești, militarilor care satisfăceau serviciul de muncă/militar în unitățile de construcții ale Forțelor Armate li se spunea sau își spuneau că au făcut armata la „Diribau” sau „Dilibau” titlatură provenită de la celebra companie de construcții germano-română din anii '40, *Derubau* – acronim al *Deutschland Rumanien Bauern*. Compania, naționalizată în 1949, avea ca principal obiect de activitate construcția de drumuri și căi de comunicații. Termenul de „Diribau” sau „Dilibau” a devenit sinonim cu munca forțată pe șantierele de construcții și în agricultură pe care o prestau de obicei militarii cu dosare sau origine necorespunzătoare cu vremurile, ori chiar cu militarii trimiși spre reabilitare în batalioanele disciplinare.

Condițiile de trai în unitățile militare ale Serviciului Muncii/DGSM erau foarte grele, fiind doar cu puțin mai bune decât cele ale deținuților folosiți la muncă obligatorie. Inconsistența mâncării, lipsa normelor de protecție a muncii, cazarea în clădiri improvizate sau barăci insalubre, precum și condițiile de igienă necorespunzătoare au produs numeroase îmbolnăviri și decese în rândul militarilor constructori.

O notă-raport din 25 martie 1955 a colonelului Gheorghe Biscan, șef al Direcției Generale a Efectivelor din Serviciul Muncii, prezenta membrilor Biroului Politic al CC al PMR situația privind epidemia de febră tifoidă izbucnită la Detașamentul nr. 2 din Gruparea de Muncă Ștei (câteva zeci de ostași constructori se îmbolnăviseră iar unul a decedat).

În noiembrie 1954, pe malul drept al râului Criș au fost amplasate barăci pentru 1.200 de militari constructori din Detașamentele nr. 2 și nr. 4 (construcția acestui grup social a fost realizată fără aviz sanitar). Redăm mai jos un fragment din nota-raport a colonelului Biscan pentru a vedea cât mai fidel condițiile în care locuiau unii dintre tinerii militari din arma construcții:

În acest complex alimentarea cu apă se făcea din puțuri obișnuite superficiale, apa se depozita într-un rezervor, pompată cu mâna care însă a funcționat discontinuu și defectuos. WC-urile necesare ostașilor au fost în număr insuficient și situate în imediata apropiere a puțului a cărui strat de apă era foarte superficial. Apa din rezervor nu se putea distribui din lipsă de instalații, astfel că ostașii trebuiau să alimenteze bucătăria cu apa necesară scoțând cu găleți, uneori coborând chiar în fântână pe scările metalice. S-a întâmplat ca unul din ostași care coborâse să scoată apă, să cadă în fântână. În acest grup nu au existat instalații de spălat și nici un fel de posibilitate de îmbăiere; deasemeni spălaturile rufelor nu au fost asigurate. Primirea ostașilor se făcea uneori abia la o lună. S-a întâmplat și cazuri când rufele de schimb, aduse de la spălătorie să aibă paraziți vii. Personalul folosit la blocul alimentar, a fost angajat și folosit fără a fi făcut examene bacteriologice cerute de serviciul sanitar. În interiorul grupului social nu au fost amenajate drumuri de comunicație și șanțuri de scurgeri, astfel că noroiul și toată murdăria era dusă în dormitoare și sala de mese. Această tabără fiind așezată într-un loc nepotrivit, din cauza topirii zăpezilor și a ploilor a fost complet inundată în trei rânduri: la 15.I., 12.II., și 22.II. 1955, astfel că se puteau vedea materii fecale plutind pe apă între barăci-aduse probabil de la closete care erau situate pe un plan mai ridicat decât întreaga tabără. La începutul lunii martie 1955, s-au îmbolnăvit un număr de ostași, fapt care a atras atenția autorităților sanitare și ca urmare s-a încheiat procesul verbal din 4 martie unde s-au preconizat măsurile de luat pentru combaterea epidemiei. Îmbolnăvirile au continuat în cursul lunii martie, astfel că la data de 23.III. a.c. să se afle internați 153 militari constructori dintre care 58 confirmați de febră tifoidă, de adăugat la numărul internaților de febră tifoidă încă 4 cazuri de m.c. (militari constructori-n.n.), în prezent izolate, la spitalele Roșiori, Tecuci, Roman și Bârlad. Cei 4 militari constructori s-au contaminat la același detașament, dar au făcut boala în orașele de mai sus unde se aflau în concediu. Dintre m.c. internați a decedat unul care era cu o formă foarte gravă. Personal am vizitat staționările de la Șteiu, Beiuș și Oradea stând de vorbă cu fiecare ostaș constatând că au asigurate medicamentele și îngrijire bună. Nu am găsit nici un militar constructor din cei internați în stare gravă. Pe data de 19.III. s-a terminat vaccinarea cu TAB la toate unitățile din bazinul Șteiu. Remarc că toți ostașii bolnavi de febră tifoidă conformați sunt numai din detașamentul nr. 2 iar printre suspecți pe data de 19 martie au fost internați 7 m.c. și din detașamentul Nr. 4 care sunt cazați în același grup social. Până la data de 24 martie la m.c. internați din detașamentul Nr. 4, nu s-a confirmat nici un caz. Fiind la spitalul din Oradea, mi s-a comunicat că au fost internați 2 muncitori civili și un militar constructor din Băița care lucrează în Plai și cărora s-a confirmat că sunt de febră tifoidă. Asistența medicală până la data apariției epidemiei, era asigurată prin medicul șef al grupării, Cpt. Meclejan, de 2 medici civili cu cele ½ normă Hulea Marius și Ciulacu Ștefan împreună cu 2 felceri sublocotenenți Gheorghieșu și Tronaru Florea. În prezent, în urma ajutorului dat de Ministerul Sănătății prin Sanepidul Oradea s-au luat măsurile necesare – tehnic sanitare și de ordin administrativ (...) Circa 1.100 militari constructori se află în carantină și sunt folosiți la lucrările de amenajare a grupului social, ei fiind sub o severă supraveghere sanitară pentru a împiedica răspândirea epidemiei și în alte locuri. Moralul ostașilor atât celor din carantină, cât și celor din spitale este bun și m-am convins personal că sunt conștienți de situație și sunt foarte disciplinați în aplicarea măsurilor luate. În timpul celor 3 zile cât am fost

în regiune nu au mai apărut alte cazuri și autoritățile sanitare afirmă că în urma măsurilor aplicate epidemia va fi stinsă.

În finalul notei-raport, ofițerul semnala membrilor din conducerea superioară de partid că echipamentul militarilor constructori din această Grupare de Muncă era de proastă calitate, având o influență nefastă asupra moralului ostașilor constructori.

Alte acte normative și HCM-uri referitoare la Serviciul Muncii/DGSM

Alte decrete sau HCM-uri care au reglementat activitatea Serviciului Muncii/DGSM au vizat:

- acordarea dreptului instanțelor militare de judecare a acțiunilor civile, pe lângă cele penale, în cazurile în care militarii constructori păgubeau patrimoniul Serviciului Muncii/DGSM sau al unităților socialiste de stat care se foloseau de munca acestor tineri (vezi Decretul nr. 56/1956);
- drepturile ostașilor și sergenților de construcții în termen din Serviciul Muncii/DGSM prevăzute prin HCM nr. 1.969/1952. Odată cu adoptarea acestei hotărâri, militarii amintiți mai sus care lucrau în acord au dobândit dreptul „la plata depășirii de normă realizată de ei”. De asemenea, cei care prestau în regie munci calificate, au primit „dreptul la plata ca ore normale a orelor prestate peste programul de 8 ore”. Aceste drepturi au fost acordate în vederea măririi productivității muncii militarilor în termen care până la acea dată primiseră de la DGSM un stimulent de doar 50% din depășirea de normă realizată (acest stimulent era considerat ca fiind insuficient, deoarece sumele erau prea mici).
- decrete prin care militarilor și angajaților civili din Serviciul Muncii/DGSM li s-au acordat ordine și medalii pentru „contribuția adusă la îndeplinirea planului de Stat, pentru merite deosebite”, „realizări de economii”, „păstrarea în bune condițiuni a utilajelor”. Astfel, prin Decretul nr. 288/1956 s-a prevăzut decorarea a 11 militari constructori pentru că în timpul serviciului ordonat au fost răniți grav

sau au decedat. În ziua de 11 iulie 1956, la Combinatul Siderurugic de la Hunedoara s-a produs un grav accident de muncă atunci când un număr de 4 militari în termen constructori au decedat iar 7 au fost grav răniți (au fost cuprinși de flăcările unui șanț plin cu păcură care s-a aprins în mod accidental). Cei 11 au fost decorați cu Ordinul „Muncii” clasa a III-a și a II-a (din care 4 post-mortem: Moise V. Victor, Răfa D. Teodor, Prodan R. Alexandru și Cojan I. Ionatan), pentru „devotamentul în muncă, spiritul de sacrificiu și atașamentul lor la cauza construirii socialismului în patria noastră” (Decretul nr. 403/1956 și Decretul nr. 404/1956); la data de 9 august 1956, patru soldați constructori din industria carboniferă care lucrau în sectorul V Steaua Roșie al minei Petrița au fost decorați cu Medalia „Muncii” pentru că în ziua de 18 iunie 1956 „au dat dovadă de spirit de sacrificiu, salvând 16 mineri ce fuseseră gazați prin ivirea unor gaze în orizontul respectiv de lucru”. Totodată, în aceeași zi, alți 77 de militari constructori (ofițeri, sergenți reangajați și soldați) au fost decorați cu ocazia „Zilei Minerului” cu Ordinul „Muncii” clasa III-a și Medalia „Muncii”, pentru „merite deosebite în muncă” (Decretul nr. 434/1956).

- Prin Decretul nr. 297/1959, drepturile de pensie ale ofițerilor, subofițerilor și militarilor constructori în termen din DGSM au fost echivalate cu cele ale pensionarilor din sectorul civil (până la acea dată, personalul militar și civil al DGSM a fost pensionat prin Sectorul pensii al MFA, de acest drept beneficiind circa 3.800 de persoane, dintre care 3.400 de militari în termen și urmași ai acestora);

Legislația muncii și tratatele internaționale la care RPR a aderat în mod formal

Pentru a masca munca forțată depusă de tinerii din prisosul de contingent, legiuitorul de la acea vreme a introdus în Codul Muncii adoptat la 30 mai 1950, prin Legea nr. 3, două articole (111 și 130) care prevedeau:

Cetățenii Republicii Populare Române în cazuri excepționale, pentru preîntâmpinarea și lupta contra calamităților și pentru acoperirea lipsei brațelor de muncă, în vederea executării unor importante sarcini de Stat, vor putea fi chemați a îndeplini anumite obligațiuni temporare de muncă. Chemarea la îndeplinirea obligațiilor temporare de muncă se face pe durată determinată prin hotărârea Consiliului de Miniștri.

Erau exceptate de la îndeplinirea acestor obligații temporare de muncă tinerii sub 16 ani, femeile peste 45 de ani, femeile gravide, bărbații peste 50 de ani, invalizii de muncă sau de război și persoanele care își pierduseră capacitatea de muncă în urma unor boli sau accidente.

Articolul 130 stipula că în anumite cazuri se puteau stabili condiții speciale de angajare printr-un act normativ al administrației centrale de stat:

Prin hotărâri ale Consiliului de Miniștri se vor stabili condițiuni speciale de angajare și de lucru pentru angajații care prestează muncă: sezonieră, temporară, în construcții, în domeniul forestier, în agricultură, la domiciliu și în orice alte domenii constituind excepțiuni de la dispozițiunile prezentului Cod.

Din cauza acestor prevederi arbitrare și ambigue, zeci de mii de salariați sau rezerviști au putut fi concentrați în timpul regimului lui Gheorghiu Dej pentru a participa la diferite lucrări în economia națională, deoarece statul nu putea să asigure necesarul de forță de muncă în anumite domenii de activitate. În această lege adoptată de Marea Adunare Națională cu unanimitate de voturi (343 de voturi), nu exista niciun articol sau alineat care să precizeze clar că „munca forțată” pe teritoriul RPR este interzisă.

Totodată, la data de 9 decembrie 1957, *Buletinul Oficial al MAN a RPR* a publicat Decretul nr. 375 din 1 august 1957 pentru ratificarea Convenției suplimentare privitoare la abolirea sclavajului, a traficului de sclavi și a instituțiilor și practicilor similare sclavajului, semnată la Geneva, la 7 septembrie 1956.

După două luni de zile, *Buletinul Oficial al MAN a RPR* (18 ianuarie 1958) a publicat Decretul nr. 213 din 18 mai 1957 pentru ratificarea unor convenții internaționale în materie de muncă adoptate de Organizația Internațională a Muncii:

- Convenția nr. 29 din 1930, privind munca forțată obligatorie;
- Convenția nr. 87 din 1948, privind libertatea sindicală și apărarea dreptului sindical;
- Convenția nr. 89, privind munca de noapte a femeilor care lucrează în industrie (revizuită în 1948).

- Convenția nr. 100 din 1951, privind egalitatea de remunerare a mâinii de lucru masculină și a mâinii de lucru feminină, pentru o muncă de valoare egală.

Iată câteva prevederi din Convenția nr. 29 din 1930, privind munca forțată obligatorie pe care statul român se angaja să le respecte:

- orice membru al Organizației Internaționale a Muncii care ratifică prezenta convenție se angajează să desființeze folosirea muncii forțate sau obligatorii, sub toate formele ei, în termenul cel mai scurt posibil.
- noțiunea de „muncă forțată sau obligatorie” era definită ca fiind orice muncă sau serviciu pretins unui individ sub amenințarea unei pedepse oarecare și pentru care numitul individ nu s-a oferit de bună voie. Această noțiune nu se aplica și în cazurile de forță majoră (război, catastrofe naturale, epidemii etc.) și nici în cazurile muncilor prestate în virtutea legilor privind serviciul militar obligatoriu și destinat unor lucrări cu caracter militar (s.n.).
- nu se va recurge la muncă forțată sau obligatorie pentru lucrările subterane ce urmează să fie executate în mine.

Utilizarea militarilor constructori pe șantierele și ogoarele patriei la lucrări care nu aveau nicio legătură cu prestarea serviciului militar obligatoriu a fost menținută chiar și după ce comuniștii români au aderat la tratatele internaționale menționate mai sus. Această atitudine sfidătoare a statului român vizavi de dreptul internațional nu trebuie să ne surprindă prea mult, deoarece același lucru se întâmpla și în cazul legii fundamentale de la acea vreme. Pe hârtie, Constituția RPR arăta chiar bine din punct de vedere al drepturilor și libertăților cetățenești, însă în practică prevederile ei nu se regăseau aproape niciodată.

Concluzii

În cei 11 ani de existență, DGSM a furnizat mână de lucru unor instituții esențiale pentru economia națională: MCIMC, MPC, MMC, MM, MIL, MEE, MAS, Trusturile de Construcții de pe lângă Sfaturile populare, ș.a.m.d. Militarii constructori au participat la: construcția și reconstrucția Combinatului siderurgic de la Hunedoara; cocseria și furnalul de la Călan; reconstrucția uzinelor de la Reșița; bazinul carbonifer din Valea Jiului;

reconstrucția și înfrumusețarea orașelor Petroșani, Lupeni, Vulcan, Aninoasa; construcția orașelor Victoria, Lucăcești și Ștei; Șantierul de la Salva Vișeu; Hidrocentrala „V. I. Lenin” (în perioada 1952 – 1960, ponderea ostașilor constructori la ridicarea hidrocentralei a fost de 70% din totalul muncitorilor); combinatele chimice de la Borzești, Onești, Săvinești, Chiscani, Govora, Năvodari și Făgăraș; rafinăriile de la Dărmănești, Teleajen și Brazi; podul „Prietenia” de la Giurgiu; șantierul Casei Scînteii din București; laminorul de la Roman; fabrica de rulmenți de la Bârlad; diferite șantiere de hidroameliorații și campanii de recoltare. Efectivul mediu anual al DGSM a fost de 73.000 de militari constructori iar efectivul cel mai ridicat înregistrat a fost de 143.880 în anul 1952, atunci când au fost deschise mari lucrări în construcție și în industria carboniferă. Volumul total de efective primit în DGSM între 1950 și 1961 a fost de 520.000 de militari constructori, ceea ce înseamnă că în perioada 1949 – 1960, din 5 tineri apți pentru serviciul militar, unul a prestat serviciu în unitățile DGSM. Soldații, subofițerii și ofițerii de construcții din Serviciul Muncii se bucurau de toate drepturile și îndatoririle prevăzute de legile și regulamentele militare, aflându-se sub jurisdicția Codului Justiției Militare. Cadrele Serviciului Muncii puteau urma cursuri de perfecționare/reciclare în școlile proprii.

DGSM a fost desființată în data de 4 ianuarie 1961 prin Decretul Prezidiului MAN nr. 2, deoarece s-a considerat că procesul de mecanizare a producției, colectivizarea masivă a țărănimii și calificarea unui mare număr de muncitori au condus la eliberarea unui segment semnificativ de forță de muncă. În aceste condiții, s-a considerat că folosirea efectivelor de militari constructori nu mai era necesară. Stagiul efectuat de militarii constructori în DGSM urma să se socotească vechime în muncă în sectorul construcții dacă respectivii se angajau ca muncitori civili pe șantierele de construcții.

Toate actele normative și HCM-urile care au reglementat organizarea și funcționarea DGSM în cei 11 ani de existență au purtat mențiunea „strict secret” sau „strict secret de importanță deosebită”, nefiind publicate niciodată în *Buletinul Oficial al RPR*.

De asemenea, în oficiosul Ministerului Construcțiilor/Ministerului Construcțiilor și al Industriei Materialelor de Construcții/Ministerului Construcțiilor și Materialelor de

Construcții – *Constructorul* – nu există nicio mențiune sau articol de presă referitor la Serviciul Muncii/DGSM în cei peste 10 de ani de existență a acestei structuri.

La data de 22 mai 2002, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 309 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 – 1961. Prin acest act normativ statul român a prevăzut acordarea unei indemnizații lunare neimpozabile de 15.000 lei pentru fiecare lună de stagiu militar efectuat în Serviciul Muncii/DGSM de către foștii militari constructori. O sumă derizorie pentru valoarea banului la începutul anilor 2000!

Surse:

Decretul nr. 2 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea Serviciului Muncii. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 1/1950, ff. 10-11.

Decretul nr. 93 din 20 aprilie 1950 pentru înființarea Comisariatelor Militare. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 3/1950, vol. I, ff. 57-58.

Decretul nr. 3 din 10 ianuarie 1951 pentru reglementarea serviciului militar. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 1/1951, ff. 15-29.

Decretul nr. 56 din 10 martie 1952 pentru modificarea articolului 5 din Decretul nr. 3/10 ianuarie 1951 pentru reglementarea Serviciului militar. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 2/1952, fv. 66.

Decretul nr. 508 din 19 noiembrie 1955 privind modificarea articolului 5 al Decretului nr. 3 din 10 ianuarie 1951 referitor la reglementarea serviciului militar activ din Forțele Armate ale RPR. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 9/1955, f. 272.

Decretul nr. 16 din 14 ianuarie 1956 pentru reorganizarea Serviciului Muncii din Ministerul Construcțiilor în Direcție Generală a Serviciului Muncii de pe lângă Consiliul de Miniștri. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 1/1956, f. 165.

Decretul nr. 56 din 21 ianuarie 1956 pentru completarea art. 4 din Decretul nr. 2 din 14 ianuarie 1950, pentru înființarea „Serviciului Muncii”. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 1/1956, ff. 416-420.

Decretul nr. 288 din 4 iunie 1956 pentru conferirea „Ordinului Muncii” și a „Medaliei Muncii” unor ofițeri, sergenți angajați, angajați civili și militari în termen din cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 6/1956, ff. 479-482.

Decretul nr. 354 din 6 iulie 1956 privind stabilirea unui termen pentru valorificarea creanțelor împotriva unor unități ale Ministerului Construcțiilor. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 8/1956, ff. 41-45.

Decretul nr. 403 din 2 august 1956 privind decorarea cu „Ordinul Muncii” clasa a III-a a unor tovarăși. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 9/1956, vol. I, ff. 102-106.

Decretul nr. 404 din 2 august 1956 privind decorarea post mortem cu „Ordinul Muncii”. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 9/1956, vol. I, ff. 107-109.

Decretul nr. 434 din 9 august 1956 pentru conferirea „Ordinului Muncii” clasa a III-a și a „Medaliei Muncii” unor ofițeri, sergenți reangajați și militari în termen din cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 9/1956, vol. II, ff. 199-204.

Decretul nr. 297 din 30 iulie 1959 privind drepturile de pensie ale ofițerilor, subofițerilor și militarilor constructori în termen din Direcția Generală a Serviciului Muncii. ANIC, Fond *Consiliul de Stat-Decrete*, Dosar nr. 297/1959, f. 1.

HCM nr. 24 din 13 ianuarie 1950 pentru organizarea și funcționarea „Serviciului Muncii”. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 24/1950.

HCM nr. 807 din 3 august 1951 pentru aprobarea Regulamentului asupra condițiilor de întrebuințare a ostașilor constructori. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 807/1951.

HCM nr. 505 din 9 aprilie 1952 pentru reglementarea repartizării efectivelor Serviciului Muncii. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 505/1952.

HCM nr. 806 din 23 mai 1952 pentru repartizarea efectivelor aparținând Serviciului Muncii. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 806/1952.

HCM nr. 1.969 din 29 septembrie 1952 pentru acordarea unor drepturi personalului Serviciului Muncii. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 1.969/1952.

HCM nr. 247 din 27 ianuarie 1953 pentru modificarea art. 3 din Hotărârea Consiliului de Miniștri Nr. 24/1950, privind organizarea și funcționarea „Serviciului Muncii”. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 247/1953.

HCM nr. 1.542 din 16 mai 1953 pentru asigurarea forțelor de muncă necesare marilor șantiere de construcții. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 1.542/1953.

HCM nr. 2.742 din 15 august 1953 privind abrogarea HCM nr. 1.542/1953 și a unor articole din HCM nr. 1.755/1953 și asigurarea efectivelor pe anul 1953 necesare Serviciului Muncii din MCIMC, Brigăzii de Lucru Căi Ferate și Ministerului Gospodăririi Agricole de Stat. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 2.742/1953.

HCM nr. 2.743 din 15 august 1953 privind scutirea de încorporare a specialiștilor necesari economiei naționale și modul cum se execută pregătirea militară a acestora, precum și a surplusului de contingent. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 2.743/1953.

HCM nr. 978 din 21 iunie 1954 privind repartizarea unor efective de ostași constructori. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 978/1954.

HCM nr. 527 din 6 aprilie 1955 privind aprobarea normelor de echipare a militarilor în termen și a cadrelor militare din Serviciul Muncii. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 527/1955.

HCM nr. 731 din 29 aprilie 1955 privind repartizarea efectivelor de militari constructori pe anul 1955. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 731/1955.

HCM nr. 1827 din 21 septembrie 1955 privind repartizarea efectivelor de militari constructori care în baza HCM nr. 1165 din 23 iunie 1955 au fost dirijați temporar în sectorul agricol. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 1.827/1955.

HCM nr. 789 din 4 mai 1956 privind unele măsuri pentru folosirea tinerilor pe șantierele de construcții-montaj ale Ministerului Construcțiilor. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 789/1956.

HCM nr. 477 din 3 aprilie 1957 privind unele măsuri în legătura cu stabilirea numărului de militari constructori. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 477/1957.

HCM nr. 52 din 23 ianuarie 1958 privind repartizarea militarilor constructori pe anul 1958. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 52/1958.

HCM nr. 1.142 din 9 august 1958 privind organizarea de șantiere experimentale pentru lucrări de îmbunătățiri funciare cu unități militare constituite din tineri din surplusul de contingent. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 1.142/1958.

HCM nr. 389 din 30 martie 1959 privind reglementarea executării unor lucrări de hidroameliorații în anul 1959 cu unități militare constituite din tineri surplus de contingent. Arhiva Guvernului României, HCM nr. 389/1959.

Legea nr. 3 din 8 iunie 1950 cuprinzând Codul muncii. *Buletinul Oficial al Republicii Populare Române*, nr. 50 din 8 iunie 1950.

Decretul nr. 30 din 1 martie 1951 pentru înființarea, reorganizarea și desființarea unor ministere și organe centrale. *Buletinul Oficial al Republicii Populare Române*, nr. 41 din 6 aprilie 1951.

Decretul nr. 468 din 25 septembrie 1957 pentru reglementarea îndeplinirii serviciului militar. *Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române*, nr. 27 din 3 octombrie 1957.

Decretul nr. 375 din 1 august 1957 pentru ratificarea Convenției suplimentare privitoare la abolirea sclavajului, a traficului de sclavi și a instituțiilor și practicilor similare sclavajului publicat în *Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române*, nr. 33 din 9 decembrie 1957.

Decretul nr. 213 din 18 mai 1957 pentru ratificarea unor convenții internaționale în materie de muncă adoptate de Organizația Internațională a Muncii. *Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române*, nr. 4 din 18 ianuarie 1958.

Legea nr. 309 din 22 mai 2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 – 1961. *Monitorul Oficial al României*, partea I, nr. 385, 6 iunie 2002.

„Sarcinile Partidului în domeniul muncii organizatorice și Hotărârea Plenarei a V-a a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 23 – 24 ianuarie 1950, despre sarcinile Partidului în domeniul muncii organizatorice”. ANIC, Fond *CC al PCR-Secția cancelarie*, Dosar nr. 70/1950, f. 14, f. 42 și f. 81.

„Notă Raport din 25 martie 1955 privind epidemia de febră tifoidă izbucnită la Detașamentul No. 2 din Grup. Șteiu”. Documentul este semnat de către colonelul

Gheorghe Biscan, șef al Direcției Generale a Efectivelor din Serviciul Muncii și era destinat Biroului Politic al CC al PMR. ANIC, Fond *CC al PCR-Secția administrativ-politică*, Dosar nr. 64/1955, ff. 1-4.

Adresăm mulțumiri domnului Titi Dumitrescu-Ceașu, președintele Asociației Foștilor Soldați din Detașamentele de Muncă Forțată din România, pentru informațiile suplimentare legate de organizarea Serviciului Muncii.

Serviciul Muncii a funcționat în cadrul **Ministerului Construcțiilor** în perioada 1950 – 1951 și 2 octombrie 1954 – 14 ianuarie 1956, al **Ministerului Construcțiilor și al Industriei Materialelor de Construcții** în perioada 1951 – 2 octombrie 1954 și a **Consiliului de Miniștri** în perioada 14 ianuarie 1956 – ianuarie 1961 (pentru această ultimă perioadă sub denumirea de **DGSM**).

Ofiteri superiori din Serviciul Muncii/DGSM:



Colonel **DELEAN VASILE VASILE** (n. 31 iul. 1925, mun. Cluj-Napoca, jud. Cluj – d. 1995), loțiitor politic la: Detașamentul 12 Construcții Hunedoara (7 nov. 1950 – febr. 1951), Gruparea de Muncă Reșița (mart. – iun. 1951) și Gruparea de Muncă Turda (iun. – aug. 1951); șef al Secției organizare, loțiitor politic și șef al Secției politice a DRM nr. 4 Brașov (1951 – 1954). Începând cu data de 1 aprilie 1954, a fost trecut pe linie de comandă îndeplinind următoarele funcții: comandant al DRM 15 Ștei (1 apr. 1954 – 1 mai 1955), loțiitor al șefului DRM 9 Cluj (1 mai 1955 – 15 mart. 1956), loțiitor al șefului DRDM 4 Brașov (15 mart. 1956 – 1 febr. 1957); comandant al Detașamentului Brașov (1 febr. – 15 iul. 1957) și al Detașamentului Turda (15 iul. 1957 – 1 febr. 1959), șef secție Intendență la DRDM 103 Timișoara (1 febr. 1959 – mai 1960), comandant al DRDM 104 Hunedoara (mai 1960 – iun. 1961).



Colonel **OLTEANU NICOLAE GHEORGHE** (n. 25 iul. 1919, com. Sărățeanca/Izvoru, jud. Buzău), comandant al Unității Speciale de Construcții nr. 2 – Direcția Generală de Construcții Speciale pendinte de MCIMC (15 mai 1953 – iun. 1954); comandant al Grupării de muncă București (iul. 1954 – sept. 1955); șef al DRDM nr. 15 Șteiu (sept. – 31 dec. 1955); loțiitor al șefului DRDM nr. 1 București (1 ian. 1956 – apr. 1957); șef al Grupării de Muncă Ploiești (apr. – aug. 1957).



Colonel **ȚEPOSU CONSTANTIN ION** (n. 26 ian. 1912, com. Moroeni, jud. Dâmbovița – d. 1984, mun. București), loțiitor politic al Centrului Regional de Muncă din Târgu Jiu/Direcția Regională de Muncă nr. 6 Petroșani (nov. 1949 – 1 ian. 1951); Loțiitor politic al Școlii de ofițeri de construcții Ciurel din București (1 ian. – 1 apr. 1951); loțiitor politic al Direcției Regionale de Muncă nr. 1 București (1 apr. 1951 – 1 iul. 1952); coordonator militar și pe linie politică al unităților din Bazinul Carbonifer Valea Jiului (1 iul. 1952 – 1 mart. 1953); instructor al Direcției Politice din Direcția Generală a Efectivelor – Serviciul Muncii (1 mart. 1953 – 1 febr. 1954); șef al Grupării de Muncă Ploiești/DRDM nr. 13 Ploiești (1 febr. 1954 – 1 febr. 1957); Comandant al DRDM nr. 7 Petroșani (1 febr. 1957 – 15 apr. 1958).



Colonel **VODĂ ION DUMITRU** (n. 17 apr. 1927, satul Podu Doamnei, com. Clejani, jud. Giurgiu – d. 2001), instructor de cadre (1 dec. 1953 – 1 iun. 1954) și inspector principal la Direcția cadre a DGSM (1 iun. 1956 – 1 sept. 1957), șef al Serviciului cadre din Gruparea de muncă independentă MAS București (1 iun. 1954 – 1 apr. 1955), director adjunct al DRDM nr. 11 București (1 apr. – 1 oct. 1955), DRDM nr. 17 Galați (1 oct. 1955 – 1 febr. 1956) și DRDM 13 Ploiești (1 febr. – 1 iun. 1956).

Sefi ai Direcției Generale a Efectivelor din Serviciului Muncii și ai DGSM:

Colonel de construcții **BISCAN ION GHEORGHE**, director general al DGSM (dec. 1952); șef al Direcției Generale a Efectivelor din Serviciul Muncii (aug. 1953, ian. 1954, 28 dec. 1955). Prin Decretul nr. 368 din 21 august 1954 i s-a conferit Ordinul „Muncii”, clasa a III-a.



general-colonel (r) **DĂMĂCEANU DUMITRU** (n. 17 iul. 1896, com. Cosmești, jud. Galați – d. 27 sept. 1978, mun. București), șef al DGSM de pe lângă Consiliul de Miniștri (ian. 1956 – 9 febr. 1961).

Miniștri:

Ministerul Construcțiilor

Teodor Iordăchescu (? – 17 sept. 1949)
Leontin Sălăjan (17 sept. 1949 – 18 mart. 1950)
Petre Borilă (18 mart. 1950 – 1 mart. 1951)
Gheorghe Hossu (2 oct. 1954 – 6 ian. 1956)
Ștefan Bălan (6 ian. 1956 – 1958)

Ministerul Construcțiilor și al Industriei Materialelor de Construcții.

Gheorghe Hossu (1 mart. 1951 – 2 oct. 1954)

Ministerul Construcțiilor și Materialelor de Construcții.

Carol Lonțear (2 oct. 1954 – ?, 13 aug. 1955)
Gheorghe Hossu (19 mart. 1957 – 17 nov. 1958)
Mihai Suder (19 nov. 1958 – ?)

Abrevieri:

CSP – Comitetul de Stat al Planificării

DGLCDMN – Direcția Generală a Lucrărilor Canalului Dunăre – Marea Neagră
(a funcționat în perioada 23 mart. 1950 – 15 dec. 1953)

DGSM – Direcția Generală a Serviciului Muncii

DRDM – Direcția Regională a Detașamentelor de Muncă

GAC – Gospodărie Agricolă Colectivă

HCM – Hotărâre a Consiliului de Miniștri

MApN – Ministerul Apărării Naționale (? – 1950 și 1972 – azi)

MAS – Ministerul Agriculturii și Silviculturii

MCIMC – Ministerul Construcțiilor și al Industriei Materialelor de Construcții (a funcționat în perioada 1 mart. 1951 – 2 oct. 1954 când s-a spart în Ministerul Construcțiilor și Ministerul Industrie Materialelor de Construcții)

MEE – Ministerul Energiei Electrice

MEEIE – Ministerul Energiei Electrice și Industriei Electrotehnice (a luat naștere în ziua de 6 aprilie 1951 prin schimbarea denumirii Ministerului Electricității și Industriei Electrotehnice)

MFA – Ministerul Forțelor Armate (1950 – 1972)

MIC – Ministerul Industriei Chimice (a fost înființat la 20 septembrie 1952)

MC – Ministerul Construcțiilor (a funcționat între febr. 1949 – 1 mart. 1951 și 2 oct. 1954 – ?). La data de 1 martie 1951 și-a schimbat denumirea în Ministerul Construcțiilor și al Industriei Materialelor de Construcții.

MILHC – Ministerul Industriei Lemnului, Hârtiei și Celulozei (a fost înființat pe 6 aprilie 1951)

MIPC – Ministerului Industriei Petrolului și Cărbunelui (a funcționat până la data de 25 august 1952 când s-a spart în Ministerul Industriei Petrolului și Gazelor Naturale și Ministerul Industriei Cărbunelui)

ODMIC – Oficiul Detașamentelor de Muncă din Industria Carboniferă

MIMIC – Ministerul Industriei Metalurgice și Industriei Chimice (a fost înființat la 6 aprilie 1951 prin schimbarea denumirii Ministerului Metalurgiei și Industriei Chimice și desființat la 20 septembrie 1952)

MIM – Ministerul Industriei Metalurgice (a fost înființat la 20 septembrie 1952)

MIPIC – Ministerul Industriei Petrolului și Industriei Cărbunelui (a fost înființat la 6 aprilie 1951 prin schimbarea denumirii Ministerului Minelor și Petrolului)

SMT – Stațiuni de Mașini și Tractoare

www.militiaspirituala.ro